

Forfest Kroměříž 2011

Čtenářům Composeru není název FORFEST neznámý. O tomto mezinárodním festivalu současného hudebního a výtvarného umění jsme už referovali několikrát.

Forfest je v Evropě ojedinělý mimořádným spirituálním rozměrem mnoha uváděných skladeb. Koná se každoročně ke konci června v malebném moravském městečku Kroměříž známém díky vzácným kulturním a uměleckým památkám zapsaným na seznamu UNESCO. Někteří ze čtenářů Composeru už měli příležitost být hosty Forfestu. Vstřebávali jeho atmosféru, setkávali se s přáteli na stejné vlně. Měli možnost si prohlédnout v Kroměříži a okolí vzácná umělecká díla, architektonické památky, unikátní barokně klasicistní zahradní architekturu i různé notopisné archiválie v hudebním archivu Arcibiskupského zámku.

Hudební část Forfestu – to byla od prvních ročníků také účast skladatelů, interpretů, dirigentů a performerů z USA. Zpočátku jen vzácně, postupem let stále častěji se stávali američtí umělci spolutvůrci uměleckých úspěchů Forfestu a nositeli a propagátory jeho idejí.

Tak tomu bylo i v průběhu hlavního bloku Forfestu (18.-26. 6. 2011).

Na Forfestu logicky dominují autoři a interpreti ze střední Evropy, především z bývalého Československa. Avšak v sondách - často vyprofilovaných - jsou prezentováni také umělci a díla ze vzdálenějších evropských a zámořských teritorií. Řada zahraničních autorů a interpretů získává granty a stipendia svých zemí k účasti na Forfestu, řada interpretů se spokojí se skromným honorářem, a přesto přijíždí do Kroměříže skvěle připravená a s reprezentativním programem.

Z umělců USA se 22. ročníku zúčastnili svými recitály multiflétnista, skladatel a dirigent, emeritus professor of Music at the California State University, Northridge a president of the National Association of Composers of the USA **Daniel Kessner**, jeho choť, významná klavíristka, komorní hráčka a cembalistka **Dolly Kessner** a také renomovaný kytarista **William Feasley**. Svými skladbami obohatili letošní dramaturgii kromě **Daniela Kessnera** také **Dan Locklair** (jeho varhanní skladba však zazněla na koncertě, kterého jsem neměl možnost se zúčastnit) a **Peter W. Madlem**.

Jak tedy vypadala americká účast na letošním Forfestu?

Výjimečnou událostí se stalo provedení **Kessnerovy** komorní kantáty *In the Center* pro mezzosoprán, smyčcové kvarteto a klavír (**Kristýna Valoušková**, **smyčcové kvarteto** s primáři **Davidem Mimrou**, **Helena Fialová**). Tato skladba už sice zazněla ve světové premiéře na Forfestu v roce 2000, znám ji i z autorského CD, ale tentokrát - i když nešlo o remake - jako kdyby šlo o jinou kompozici: mistrovsky posazenou, tektonicky vyváženou, s překvapivými výrazovými obraty, s dramatickými momenty přecházejícími v projevy andělské čistoty, míru a pokoje.

Není divu, že po posledním tónu explodoval dlouhotrvající potlesk. *In the Center* tak téměř zastínil skladby, které v podání **Daniela Kessnera** a **Dolly Kessner** zazněly předtím: především od jiného zahraničního autora, významného francouzského skladatele gruzínského původu **Nicolase Zourabichviliho de Pelken**. **Zourabichviliho** *Grande Quinsonnade* pro sólovou flétnu s převládajícím meditativním až posmutnělým charakterem, ale i s organicky využitou ekvilibristikou technických fines, a hlavně pak úžasná, transcendentální, magická a melanoticky hutná *Terra Oscura* pro sólový klavír, a také **Kessnerova** *Epigraph Sonata* pro flétnu a klavír dokomponovaná v roce 2010, byly tím, co z autorského koncertu těchto dvou přátel učinily nezapomenutelný zážitek.

Ať mi kytarista **William Feasley** odpustí, že jsem si během jeho vystoupení neudělal jedinou poznámku. Nikdo mi neodcizil poznámkový blok ani jsem nezapomněl abecedu. Ale při pohledu na dramaturgii jeho koncertu jsem si přál jediné - jen poslouchat. Nechat tóny toho přenádherného, tichého, intimního nástroje s vlastní duší plynout, jako kdyby to byla očištná lázeň. Smí si recenzent dovolit takový přepych? Smí neposuzovat, nehledat hodnotící slova, nepřemýšlet o souvislostech, o tom, kde má článek zkrátit, jestli je článek vyvážený a fundovaný, jestli není nesrozumitelný? Smí recenzent nerecenzovat, a jen se nechat opájet, omývat a okouzlovat? Udělal jsem to a cítil se blaženě.

Zpočátku jsem měl sice pocit, že interpret jako kdyby nemohl hned najít svou správnou polohu klidu a jistoty. Ale už v průběhu skladby *Impetus Vojtěcha Mojžíše* z Prahy, která zazněla v autorově přítomnosti ve světové premiéře, mě naladila na tu správnou vlnu. I další skladby vytvářely konstelaci idylického poklidu. Je pravda, že program byl úmyslně sestaven ze skladeb nekonfliktních a bezanimozních - aby pohladily, oblažily... a nenutily něco řešit: *El Tango Negro* od **Marcela Ferrarise**, *From Caprichos de Goya* od amerického skladatele italského původu **Maria Castelnuovo-Tedesca**, *Homenaje a un Cubanaso* od Američana kubánského původu **Jose Lezcana** a *The Pateroller Sonata* od jednoho z nejuznávanějších hollywoodských skladatelů **Petera W. Madlema** zkomponovaná přímo pro **W. Feasleyho**.

Forfest byl letos po stránce stylu a tvůrčí poetiky až překvapivě monolitický. Nepřijeli tvůrčí exhibicionisté z řad konceptualistů, nepřijeli /neo/minimalisté nebo tvůrci z větve /neo/ či /post/ darmstadských komponistů.

Chyběla tudíž vyzývavější žánrová a stylová pluralita, i když jednobarevnost nebyla na letošním ročníku na škodu.

Silně mě oslovovala a povznášela mimořádná míra spirituality v některých dalších programech a skladbách, namátkou např.:

- na autorském koncertě jedenasedmdesátiletého profesora Janáčkovy akademie múzických umění v Brně **Františka Gregora Emmerta**, toho povahově naprosto „neamerického“ Pana Skladatele - skromného, tichého, nenápadného, zázračně invenčního, prozářeného a ve víře i kompozici vášnivě plamenného. Kdo vyslechl jeho *dramma intimo Rouška Veroniky* pro sólové housle (v interpretaci houslového mága a **Emmertova** téměř dvorního interpreta **Milana Paľy**, Slovensko) nebo *Hlas plesania a spasenia* pro soprán a housle (úžasné provedení **Janky Tajovské Krajčovičové** a opět **Milana Paľy**), dá mi určitě za pravdu;

- na autorském večeru První dámy české skladatelské scény, profesorky Akademie múzických umění v Praze **Ivany Loudové**: ve *Smyčcovém kvartetu č. 2 Památce Bedřicha Smetany* vytvořeném ještě v raném mládí skladatelky (fenomenální provedení **kvartetem FAMA** z Prahy s primáriem **Davidem Danelem**), v *Sonátě pro housle a klavír* (**Anna Veverková, Jan Dušek**) nebo v *Planetě ptáků II* pro housle a elektroniku věnované památce autorčina učitele během studijní stáže ve Francii Oliviera Messiaena;

- v programu recitálu slovenské klavíristky **Eleny Letňanové**, na kterou si možná ještě někteří kolegové v USA vzpomenu jako na docentku a vedoucí klavírní katedry na Dayton University ve městě Dayton ve státě Ohio, kde se etablovala po nucené emigraci za komunistické totality. Možná si někteří vybaví i její recitál v Carnegie Hall, kde vystoupila jako vůbec první slovenská umělkyně. Na Forfestu provedla mj. díla tří svých snad nejoblíbenějších současných autorů: *Semplice* slovenského skladatele **Romana Bergera**, 6

Eigramů slovenského skladatele **Miro Bázlika** a *Brittle Relations* brněnského skladatele **Petera Grahama**;

- na koncertě variabilního pražského souboru **Konvergence** (**Kristýna Valoušková**-mezzosoprán, **Zuzana Bandúrová**-flétna, **Ondřej Štochl**-viola) a v jejich jedinečném a přesvědčivém provedení například skladby *De Profundis* slovenské skladatelky žijící ve Švýcarsku **Iris Seghy** s vroucí, pokojnou i rezistentní, zhmotnělou krásou vyzrazující hlubokou intimitu našeho dialogu s Přítelem Bohem;

- vedle ostatních, které už ani nemohu jmenovat, ještě také závěrečný koncert Forfestu s **Wallingerovým kvartetem** a trojicí kompozic, spirituálních v nejvlastnějším slova smyslu: s 5. *Smyčcovým kvartetem* „*Pocta Antonínu Dvořákovi*“ třiaosmdesátiletého brněnského skladatele **Jiřího Matyse**, 2. *Smyčcovým kvartetem* rovněž brněnského skladatele **Pavla Zemka**, jehož překvapivě uchopená skladba by stála za samostatnou studii, a 5. *Smyčcovým kvartetem* osobně přítomného **Davidu Matthewse** z Velké Británie.

Forfest, to byly také vernisáže výstav skleněných objektů slovensko-českého výtvarníka **Marka Trizuljaka**, prací na papíře italské výtvarničky **Tommasiny Squadrito** (nechyběla na žádném koncertě Forfestu), obrazů **Dany Puchnarové** z Olomouce a knih poezie **Bohuslava Reynka** spolu s fotografiemi **Daniela Reynka**.

Byl také dějištěm bienálního třídenního **kolokvia** na univerzální téma Duchovní proudy v současném umění.

Nad festivalem převzali osobní záštitu mj. primátorka města Kroměříže Daniela Hebnarová, ministr kultury České republiky Jiří Besser, Česká komise pro UNESCO a Arcibiskupství Olomouc.

Jan Grossmann

(Autor je český hudební skladatel, docent hudební teorie a kompozice na Fakultě humanitních věd, Žilinská univerza v Žilině, Slovenská republika.)